

УДК 621.317.18

Віталій Анатолійович СВІТЛИЧНИЙ,

кандидат технічних наук, доцент,

доцент кафедри інформаційних технологій

та кібербезпеки факультету № 4

Харківського національного університету внутрішніх справ

 <https://orcid.org/0000-0003-3381-3350>

ОСОБЛИВОСТІ СУДОВО-ЕКСПЕРТНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ІДЕНТИФІКАЦІЙНИХ НОМЕРІВ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ ЗА ДОПОМОГОЮ ВИХРОСТРУМОВИХ ПРИСТРОЇВ

До найбільш поширених видів експертиз при розслідуванні злочинів, передбачених ст. 290 КК України, належить експертиза з ідентифікації номерів транспортного засобу. Вона передбачає дослідження: місць з'єднання (кріплення) маркованої панелі з іншими панелями кузова (або рамної конструкції з кузовом автомобіля); маркованої панелі на предмет заміни її фрагмента (частини) шляхом демонтажу; знаків ідентифікаційного маркування, нанесених на марковану панель; заводських маркувальних табличок з ідентифікаційним маркуванням; ідентифікаційного маркування, записаного в електронних носіях; маркованої панелі в разі встановлення факту зміни або знищення первинного (заводського) ідентифікаційного маркування; виробничого (внутрізаводського) номера автомобіля; індивідуального маркування коробки передач та інших елементів комплектації, номери яких зафіксовані в інформаційній базі даних підприємства-виготовлювача; номера двигуна, а також оцінку результатів експертного дослідження маркувальних позначень транспортного засобу.

Важливішим практичним моментом у проведенні судових експертиз є застосування методів і пристроїв, що мають неруйнуючий характер, та спрямовані на максимальне збереження об'єктів дослідження. За таких обставин фахівці науково-дослідних установ пристосовують до потреб практики різні універсальні та вузькоспеціалізовані технічні пристрої, що допомагають точно і правильно вирішувати поставлені перед експертом питання. Наразі в області неруйнуючого контролю все більшого поширення отримує вихрострумний метод. Принцип дії вихрострумних приборів заснований на аналізі взаємодії зовнішнього електромагнітного поля з електромагнітним полем вихрових струмів, що наводяться індуктивною котушкою у металевому об'єкті. Щільність вихрових

струмів в залежить від геометричних, електромагнітних параметрів об'єкта, а також від взаємного положення пристрою та об'єкта. У якості перетворювача переважно використовуються індуктивні котушки. Синусоїдальний або імпульсний струм, створює електромагнітне поле, яке збуджує вихрові струми в металевому об'єкті. Електромагнітне поле вихрових струмів впливає на індуктивні котушки пристрою, створюючи в них електрорушійну силу або змінюючи їхній імпеданс [1]. Таким чином головна перевага вихрострумowego методу виявлення знищень, підробок або заміни ідентифікаційного номера, номерів двигуна, шасі або кузова транспортного засобу полягає в тому, що його можна проводити без механічного пошкодження корпусу, лакофарбового покриття або двигуна транспортного засобу. Вихрострумові дефектоскопи, структуроміри, толщиноміри можуть бути достатньо успішно використані для встановлення дефектів кузовів автомобілів і визначення фактів заміни маркувальних позначень кузова [2]. Наприклад, вихрострумові дефектоскопи дозволяють виявляти: напайку, наклейку або вварювання металевих фрагментів з маркувальними позначеннями, зміну товщини й однорідності листового металу, а також сховані відхилення (дефекти) у металевому матеріалі транспортного засобу. Використання дефектоскопів дозволяє встановити місця можливої локалізації дефектів, неоднорідностей металу або зварених з'єднань без порушення цілісності лакофарбового покриття кузова. Пристрої дозволяють без видалення лакофарбового покриття ефективно діагностувати можливу наявність зварених швів (у тому числі й кустарних), слідів заводського походження (сліди штампування у згинах номерних панелей, сліди підпору нумератора) й інші неоднорідності [3].

Застосування вихрострумових дефектоскопів найбільш ефективно при дослідженні заміни первинного номера на інший номер, який реалізується шляхом заміни панелі (фрагмента панелі, ділянки металу) з номером кузова або заміни номерних панелей разом із суміжними елементами кузова. Методика експертного дослідження з використанням вихрострумових дефектоскопів визначається способом зміни маркування кузова.

До недоліків вихрострумових дефектоскопів варто віднести окремі помилкові спрацьовування сигналізації приладу за наявності на металі плям з неоднорідними магнітними властивостями, наприклад, плями від ударів на сталі, зони металу поблизу зварених швів та на вигнутих поверхнях, але використання вихрострумових дефектоскопів цілком виправдано під час виявлення певних видів підробки, що дозволяє значно прискорити процес

дослідження й мінімізувати ушкодження зовнішнього вигляду транспортного засобу.

Список бібліографічних посилань: 1. Неразрушающий контроль : справочник : в 7 т. Т. 2 / под общ. ред. В. В. Клюева. М. : Машиностроение, 2003. 688 с. 2. Світличний В. А., Князев І. О. Застосування вихрострумових дефектоскопів в експертній практиці. *Криміналістичний вісник*. 2012. № 2 (18). С. 131–137. 3. Светличный В. А., Хорошайло Ю. Е. Применение вихретоковых дефектоскопов при проведении судебно-экспертных исследований // Застосування інформаційних технологій у підготовці та діяльності сил охорони правопорядку : зб. тез доп. наук.-практ. конф. Харків : Акад. внутр. військ МВС України, 2013. С. 82–84.

Одержано 14.10.2019

УДК 343.1

Валерій Васильович СОКУРЕНКО,

*доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України,
начальник ГУНП в Харківській області;*

 <https://orcid.org/0000-0001-8923-5639>

ОКРЕМІ ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛІСТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Зміни кримінального процесуального законодавства, викликані нагальною необхідністю у реформуванні кримінального процесу, неухильно впливають на трансформацію та розвиток криміналістичних положень. Удосконалення чинного кримінального процесуального законодавства вимагає від науковців розробки та вдосконалення ефективних тактичних рекомендацій у галузі криміналістичної тактики й техніки.

Життя постійно кидає виклики як кожному з нас, так і правоохоронній системі взагалі. Злочинна діяльність розвивається значними темпами. Як удосконалюються старі прийоми вчинення злочинів, так і використовуються нові, витончені способи їх приховування. Це зумовлює необхідність застосування нових засобів і методів розслідування злочинів.

Так, на сьогодні одним із гострих питань є розробка тактичних прийомів проведення негласних слідчих (розшукових) дій, що є актуальним і перспективним напрямом розвитку криміналістичної тактики, адже вказані засоби мають виключно важливе значення у розслідуванні та протидії тяжким та особливо тяжким злочинам, кількість яких, на жаль, збільшується.